

Sikkert arbeid i og ved Bane NORs infrastruktur - prosedyre

Innhold

1. Mål og hensikt	3
2. Omfang	3
3. Forkortelser og definisjoner	3
4. Utførelse	6
4.1. Planlegging av arbeid i og ved spor	6
4.1.1. Generelt	6
4.1.2. Krav til bruk av HSV og LFS	6
4.1.3. Unntak fra krav om bruk av HSV	6
4.1.4. Unntak fra krav om HSV for Norsk fagskole for lokomotivførere	6
4.1.5. Bestilling og bruk av HSV / LSV / LFS tjenester	6
4.1.6. Krav til risikovurdering	7
4.1.7. Bestilling av sportilgang og eller frakopling	7
4.2. Utførelse av arbeid i og ved spor	7
4.2.1. HMS REG	7
4.2.2. Kommunikasjon	8
4.2.3. Oppstartsmøte	8
4.2.4. Gjennomføring av oppstartsmøte:	8
4.2.5. Oppstartssamtale.	9
4.2.6. Avbrytelse av arbeid på bakgrunn av ytre værmessige påvirkninger som tordenvær.	9
4.2.7. Krav til SJA	9
4.3. Avslutning av arbeid i og ved spor og påsetting av trafikk	9
4.4. Dokumentasjon på utført arbeid som HSV / LSV eller LFS.	10
4.5. Sikkerhetsopplæring	10
4.5.1. Krav til sikkerhetsopplæring	10
4.5.2. Sikkerhetskurs del 1 - arbeid i og ved spor	10
4.5.3. Sikkerhetskurs del 2 - Fareblind	10
4.5.4. Sikkerhetskurs del 3 - Sikkerhet på prosjektet	11
4.5.5. Krav til sikkerhetsopplæring for besøkende og ved befarig	11
4.5.6. Krav til kurs for eksterne byggherrer med entreprenør som skal jobbe i nærheten av Bane Nors driftssatt anlegg	11
4.5.7. Dokumentasjon på gjennomført sikkerhetsopplæring	11
4.6. Sekvens for arbeid i og ved spor	12

5. Ansvar og myndighet	15
6. Rapportering	15
7. Fravik fra prosedyre	15
8. Referanser	15
9. Revisjonsoversikt	16

1. Mål og hensikt

Denne prosedyren skal ivareta Bane NOR sine krav til sikkert arbeid i og ved spor, framføringsikkerhet og elsikkerhet i prosjekterings og utførelsesfasen ved arbeid i og ved Bane NORs Infrastruktur.

Prosedyren er forankret i STY-604893, HMS og SHA – konsernprosedyre.

Viser ellers til STY-605227 elsikkerhet og elsikkerhetsloven.

2. Omfang

Prosedyren:

- gjelder ved arbeid og befarings i spor, KL-anlegg, driftsbanegårder og energiforsyningsanlegg,
- gjelder for egne ansatte, leverandører og entreprenører som deltar i planlegging og gjennomføring av arbeid i og ved Bane NORs infrastruktur,
- gjelder ved planlegging og bygging av ny infrastruktur som ikke er tilknyttet trafikkert spor,
- gjelder arbeid inne på verkstedspor hvor det ikke er krav om HSV.

Konsernsjef i Bane NOR eller den konsernsjefen bemyndiger, er ansvarlig for planlegging og dimensjonering av sikkerheten.

3. Forkortelser og definisjoner

Forkortelse/Utrykk	Beskrivelse/Definisjoner
Arbeid knyttet til framføringsikkerhet	All aktivitet som tar oppmerksomhet bort fra toggangen.
Anleggsområde	Definert område med klare avgrensninger hvor det bygges jernbaneinfrastruktur. Område utenfor naturlig avgrensning til driftssatt jernbane.
Anleggsområde jernbane	Anleggsområde jernbane etableres ved at strekningen mellom definerte punkter sperres og sikres. Disse punktene kan være hovedsignal, stasjonsgrense, dvergsignal eller sporveksel. På strekning med ERTMS sperres strekningen mellom definerte stoppskilt. Kjøretøy kan benyttes på alle driftsformer. Største tillatte hastighet er halv sikthastighet.
Avstengt område	Ved avstengt område er sporet eller området det skal arbeides på, fysisk adskilt fra trafikkert spor. Etter stengning gjelder ikke trafikkreglene for dette sporet eller området. Det kan kun benyttes skinne-/veimaskiner eller traller. Det kan jobbes uten HSV.
AFA	Ansvarlig for arbeid på lavspenningsanlegg.
Assisterende driftsleder	Rolle som skal utøve kontroll med elsikkerheten i sitt funksjonsområde.
Arbeid nær høyspenningsanlegg	Arbeid der arbeidsplassen har en slik beliggenhet at personer uten sikkerhetstiltak kan risikere å komme innenfor risikoavstanden enten direkte eller med verktøy eller materiell.
Arbeid på høyspenningsanlegg	Arbeid på anleggsdel som ikke er berøringssikker ved jordet skjerm, jordet kapsling eller normert isolasjon
Arbeidsgiver	Enhver som har ansatt arbeidstaker for å utføre arbeid i sin tjeneste og den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten (jf. AML kap. 1 § 1-8)

Arbeidsleder	Denne rollen er den som leder arbeidet i og ved spor. Arbeidsleder er ansvarlig for at alle i arbeidslaget er kjent med hvem som er HSV. I tillegg får HSV definert hvem HSV skal forholde seg til i oppstart.
Byggherre	Enhver fysisk eller juridisk person som får utført et bygge- eller anleggsarbeid.
Disponering for arbeid	Ved disponering for arbeid er det ikke tillatt å bruke annet kjøretøy enn skinne-/veimaskin og traller. En hel stasjon, strekningen mellom to nabostasjoner, en hel stasjon eller deler av en stasjon sammen med strekningen fram til en nabostasjon, et sidespor eller spor på stasjon skal sperres og sikres for arbeidet.
Disponering for arbeidstog	Ved disponering for arbeidstog gjelder bestemmelsene for tog, men arbeidstoget kan kjøre inn på eller ut fra stasjonene i tiden disponeringen foregår. På strekning med ERTMS må arbeidstoget være i skiftemodus (SH-modus) dersom arbeidstoget må kjøre fram og tilbake på linjen eller bare skal kjøre inne på en stasjon.
Disponering av strekning med togmelding etter at tog har passert	På bestemte strekninger med togmelding som er nevnt i særbestemmelsene for det enkelte ruteområdet i strekningsbeskrivelsen, kan disponering av strekning for arbeid iverksettes etter at tog har passert arbeidsstedet.
Driftsbanegårder og Verkstedområder	Områder som er adskilt fra trafikkert spor og hvor det forekommer skifting og vedlikehold og reparasjoner av kjøretøy. Innenfor verkstedsporene (verkstedhallene) vil ikke TJN gjelde.
Driftsleder (DL) og driftsansvarlig (DA) elektrisk anlegg	Utpekt rolle med ansvar for drift og vedlikehold av Bane NORs høyspenningsanlegg (DL) og lavspenningsanlegg (DA). Dette betyr at DL/DA skal på vegne av eier sørge for at alt arbeidet i de elektriske anleggene utføres på en forsvarlig måte.
Elsikkerhetsplan	En koblings- og bryterplan der det skriftlig anmodes om frakopling av et bestemt område. Elsikkerhetsplaner sendes Fjel og blir kontrollert av Leder for kobling. Deretter blir den sendt tilbake til Leder for elsikkerhet.
Entreprenør,	En entreprenør er en person og/eller et firma som utfører arbeid for Bane NOR som større bygge og anleggsarbeid.
Fagansvarlig	Den som godkjenner at arbeidet er utført i spor i henhold til krav blant annet i Bane NORs tekniske regelverk. Fagansvarlig må minimum være godkjent fagarbeider innenfor det tekniske anlegg som skal godkjennes
Faglig ansvarlig (KL)	Person som har det faglige ansvaret for drifts- og vedlikeholdsoppgaver på høyspennings- og lavspenningsanlegg, normalt installatør.
HMS	Helse, miljø og sikkerhet.
Hovedsikkerhetsvakt (HSV)	Den som ved arbeider i eller i nærheten av sporet, er ansvarlig for å påse at bestemmelsene i Trafikkreglene blir fulgt og for å ivareta kommunikasjonen med togleder og/eller togekspeditor (ev. driftsoperatør).
HMS-plan	Skriftlig plan for håndtering av helse, miljø og sikkerhet.
I spor	Område innenfor 2,5 meter fra nærmeste skinne. Ved arbeid her så skal det være HSV/LSV til stede og disponering av sporet.
Instruktør ved Norsk fagskole for lokomotivførere	Personer som er utdannet og godkjent som lokførere og godkjent som signalgiver.
Koordinerende (KU og KP)	Koordinator prosjektering og koordinator utførelse.
LAT	Leder av totalbrudd.

Leder for kopling (LFK)	Utpekt person som har fått ansvar for at nødvendige koblinger i høyspenningsanlegg blir utført på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte, jfr. FSE § 5.
Leder for elsikkerhet (LFS)	Utpekt person som har fått ansvar for elsikkerheten på arbeidsstedet, jfr. FSE § 5. og for å ivareta kommunikasjon med LFK.
Lokal sikkerhetsvakt (LSV)	Den som på vegne av HSV er ansvarlig for å påse at bestemmelsene i trafikkreglene blir fulgt på et lokalt arbeidssted underlagt en HSV. Lokal sikkerhetsvakt ivaretar kommunikasjonen med HSV.
Leverandør	De som leverer tjenester til Bane NOR, for eksempel prosjekterende rådgivere og entreprenører.
Planlegger	Har ansvar for å planlegge aktiviteter/prosjekter eller deler av prosjektet og begrenses til det arbeidet som gjelder i og ved spor.
SHA	Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø jf. Byggherreforskriften.
SHA plan	Skriftlig plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som beskriver hvordan risikoforholdene i byggherreprosjektet skal håndteres.
Skinne-/veimaskin	Kjøretøy som er konstruert for å kunne kjøres på og av sporet.
Sikkerhetsavstand fra høyspenningsanlegg.	Avstand som angir personellets nærmeste tillatte arbeidsposisjon fra spennings-satt anleggsdel. Sikkerhetsavstand angir ytre grense for sikkerhetsområdet og skal fastsettes i hvert enkelt tilfelle og markeres av LFS.
Sikker jobb analyse.	Er å kartlegge restrisiko og iverksette tiltak for å hindre uønskede hendelser eller ulykker i forbindelse med arbeid eller befarings. Skal gjennomføres rett før arbeidet starter opp.
Tralle	Arbeidsredskap med skinn hjul som lett kan løftes på og av sporet.
TJN	Trafikkregler for jernbanenettverket
Togleder	Den som overvåker og leder togframføringen og annen virksomhet som har betydning for trafiksikkerheten.
Togekspeditør (TXP)	Den som overvåker og sikrer togframføringen og annen virksomhet på egen stasjon og eventuelt tilstøtende strekning med togmelding.
Ved spor	Område utenfor 2,5 meter fra nærmeste skinne og frem til nabogrense eller annen naturlig avgrensning til offentlig eller privat eiendom. Arbeid her krever følge av HSV eller at det settes opp barriere som hindrer personer, kjøretøy eller utstyr å komme i farlig nærhet til togtrafikken og skal i tillegg sikre stabil underbygning.
Vurderingsgrense fra høyspenningsanlegg	Vurderingsgrensen er seks meter fra høyspenningsanlegget. Er du innenfor vurderingsgrensen, skal utpekt LFS vurdere sikkerhetstiltak.
Varslingsgrense fra Bane NORs infrastruktur Gjelder Jernbaneloven § 10.	Jernbaneloven § 10: «Det er forbudt uten tillatelse fra kjøreveiens eier å oppføre bygning, anlegg eller annen installasjon, foreta utgraving eller oppfylling mv. innen 30 meter regnet fra nærmeste spors midtlinje.» Fastsetting av avstander fra høyspenningsluftlinjer til midlertidige konstruksjoner, områder for midlertidige arrangementer, maskiner og utstyr i anleggsområder samt andre midlertidige aktiviteter skal foretas av ledningsanleggets driftsleder. 30 m er bransjestandard.
Ytre miljø	Forhold som skal tas hensyn til, inkluderer utslipp til luft, grunn, vann og avløp, kjemikalier og farlige stoffer, masse- og avfallshåndtering, dyrepåkjørsler og – velferd, støy og vibrasjoner, naturressurser og dyrket mark, naturmangfold, nærmiljø og kulturminner og –miljø.

4. Utførelse

4.1. Planlegging av arbeid i og ved spor

4.1.1. Generelt

Ved planlegging og gjennomføring av arbeider skal alltid sikkerheten ha førsteprioritet.

De som er ansvarlig for planleggingen av arbeid i og ved spor, skal sette seg inn i gjeldende regler, forskrifter og krav som må følges under planlegging og utførelse.

4.1.2. Krav til bruk av HSV og LFS

Trafikkregler for jernbanenetten (TJN) kapittel 10.5 definerer krav til når HSV og LFS skal brukes i arbeid i og ved spor.

Ved planlegging av arbeid på trafikkert spor skal godkjent HSV delta i planleggingen.

Ved arbeid på eller nær ved høyspenningsanlegg skal en med kompetanse som LFS delta i planleggingen.

4.1.3. Unntak fra krav om bruk av HSV

Ved arbeider på avstengt område kan HSV utelates under følgende forutsetninger:

- gjeldende strekning eller område er helt stengt av slik at det er fysisk umulig for et kjøretøy å kjøre inn på eller ut fra strekning eller område; og
- planlagte aktiviteter i området eller strekningen ikke kan komme i konflikt med operativ driftssatt jernbane. (TJN Ref. nr. 3 «Avstengt område»)

Forutsetningen for et avstengt område er at fysisk barriere sette opp som skille arbeidsområdet fra driftssatt jernbane. Disse barrierene kan være:

- sporsperre som sperrer sporet,
- sviller som er lagt over sporet,
- spor som er fjernet, eller
- annen fysisk hindring som hindrer kjøretøy i å komme inn på eller ut av området.

4.1.4. Unntak fra krav om HSV for Norsk fagskole for lokomotivførere

Ved befarings på infrastruktur og/eller stillestående kjøretøy i forbindelse med opplæring ved Norsk fagskole for lokomotivførere kan lokfører som er godkjent instruktør, utføre HSVs sikkerhetsfunksjon.

Slik befarings skal kun foretas etter tillatelse fra TXP/togleder/driftsoperatør etter at TXP/togleder/driftsoperatør har sperret aktuelle spor for trafikk.

Instruktør skal benytte togradio i all kommunikasjon med TXP/togleder/driftsoperatør.

Ved hver enkelt befarings skal det være en dedikert person som skal utøve HSVs sikkerhetsfunksjon.

4.1.5. Bestilling og bruk av HSV / LSV / LFS tjenester

Ved bestilling og bruk av HSV / LSV / LFS tjenester er det et krav til at disse tjenestene leveres av bedrifter som er godkjente av Bane NOR.

Det er ikke tillatt å benyttes seg av HSV / LSV / LFS tjenester fra enkeltmannsforetak eller andre bedrifter som ikke er godkjent.

Informasjon om godkjenningsordningen oppdatert liste over godkjente bedrifter finnes på Banenor.no

4.1.6. Krav til risikovurdering

Ved prosjektering og planlegging av arbeider i og ved spor inkludert høyspentanlegg skal risikoforhold tilknyttet til arbeidet være identifisert i byggherrens SHA plan. Entreprenør som skal utføre arbeid skal innarbeide de nødvendige risikoene i planleggingen av sitt arbeid. I god tid før arbeidet skal starte skal entreprenør gjennomføre en risikovurdering av arbeidet hvor representant(er) fra Bane NOR skal delta i for å ivareta byggherres (Bane NORs) interesser.

Risikovurderingen er også en del av vurderingen i bruk av antall HSV / LSV og LFS for arbeidet.

Krav til risikovurdering gjelder også ved løpende drifts- og vedlikeholdsoppgaver. Omfang av risikovurderingen skal tilpasses arbeidets art.

Ved gjennomføring av arbeidet skal den eller de som gjennomfører arbeidet for Bane NOR foreta en løpende vurdering av farer og om dette kan påvirke risiko *.

Læring fra tidligere hendelser skal brukes som et underlag i gjennomføringen av risikovurderingen.

Risikovurderingen skal minimum ivareta:

- Krav til dimensjonering av sikkerhets- og beredskapstiltak Behov for HSV og antall LSV.
- Hvorvidt det er sikkerhetsmessig forsvarlig at HSV, LSV deltar i det ordinære arbeidet samtidig som de gjør tjeneste som HSV/LSV.
- For LFS så er det den enkelte oppnevnte LFS som skal foreta vurderingen om LFS kan delta i annet arbeid samtidig.
- Sikkerhet ved forflytning ut av arbeidsområdet.
- Ytre miljøforhold.

4.1.7. Bestilling av sportilgang og eller frakopling

Planlegger skal sende bestilling av sportilgang til sportilgangsordinator med navn på HSV og eventuelt med planlagt antall LSV.

Planlegger skal sørge for at det blir utarbeidet og sendt elsikkerhetsplan til elkraftsentralen. Denne skal inneholde beskrivelse av arbeid, arbeidsområde og sikringstiltak.

4.2. Utførelse av arbeid i og ved spor

4.2.1. HMS REG

Ved gjennomføring av arbeider for Bane NOR så skal entreprenørene benytte HMSREG for å registrere sitt eget personell på byggeplassen.

Spesielle registrerings krav i HMSREG gjelder for HSV/LSV/LFS. Disse skal registrere sin daglige posisjonering gjennom HMSREG ved mobilisering og demobilisering til arbeidsted hvor man fungerer som HSV / LSV /LFS.

4.2.2. Kommunikasjon

Byggherre skal påse at der det er personer fra flere land til stede på sikkerhetsopplæringen, så skal opplæringen gjennomføres på det aktuelle språket ved bruk av e-læring som er tekstet på det aktuelle språket, og/eller ved bruk av tolk ved bruk av Power Point presentasjon.

Viktig: All kommunikasjon mellom arbeidstakere som jobber på stedet, skal foregå slik at nødvendig og kritisk informasjon er tydelig og forståelig slik at misforståelser unngås.

HSV og LFS skal kunne kommunisere på norsk.

Ved arbeid på høyspenningsanlegg skal det være direkte kommunikasjon mellom leder for elsikkerhet (LFS) og leder for kobling (LFK). Kravet til kommunikasjon innebærer at leder for elsikkerhet (LFS) høyspenningsanlegg eller ansvarlig for arbeidet (AFA) (lavspenningsanlegg) skal kunne kommunisere direkte med LFK og med de som deltar i arbeidet uten bruk av mellommann for eksempel tolk.

LSV skal kontakte HSV før forflytning ut av arbeidsområde/avvikling av sitt arbeidsområde/sted.

Kommunikasjonen skal følge en etablert standard for kommunikasjon mellom HSV og LSV

4.2.3. Oppstartsmøte

Et oppstartsmøte skal gjennomføres på alle prosjekter og oppgaver tilknyttet arbeid i og ved spor

Det skal avholdes så nær oppstart av arbeid som mulig og det skal omhandle arbeid. Gjennom møtet skal alt involvert personal informasjon om arbeidet, risikoer tilknyttet arbeidet og sikker gjennomføring av arbeidet

Agenda for oppstartsmøtet:

- Gjennomgang/orientering om alt arbeid som skal utføres.
- Hvem gjør hva/rollefordeling.
- Gjennomgang av resultat fra risikovurdering(er), inkludert ytre miljøforhold.
- Skilting av anleggsområdet.
- Gjennomgang av kunngjøring og elsikkerhetsplan.
- Trafikkutøver-rolle -framføringsbestemmelser og framføringsansvarliges plikter.
- Siste oppdateringer av telefonliste, bemanningsliste mv.
- Gjennomgang av gjeldende beredskapsplan.
- Avbrytelse av arbeid på bakgrunn av værmessige forhold.
- Gjennomgå relevante læringsark på banenor.no
- Innrapportering av uønskede hendelser.
- Avklare forflytning ut av arbeidsområdet.
- Orienter arbeidslag om krav til ordlyder med tilbakelesing ved oppstart og avslutning av arbeid ref. HSV/ LSV instruks -STY 600984 punkt 2.3
 - Arbeidsleder tilbakeleser på vegne av arbeidslaget.
- Gjennomgang av sikkerhetskurs del 3.
- Avtale bruk av UHF eller GSM- R for å sikre nødkommunikasjon mellom HSV /LSV og fører av skinne-/vei og anleggsmaskiner.

4.2.4. Gjennomføring av oppstartsmøte:

Oppstartsmøte skal referatføres med navneliste på deltakere, og deltakerne skal kvittere på deltakerlisten.

Referatet og deltakerlisten skal arkiveres av prosjektledelsen til prosjektet er ferdigstilt.

4.2.5. Oppstartssamtale.

Det skal gjennomføres daglige oppstartssamtaler før oppstart av arbeidet. Arbeidsleder er ansvarlig for gjennomføring, og alt personalet inkludert HSV/LSV og LFS skal delta.

Hensikt med samtalen:

- Er at alt involvert personale skal motta relevant informasjon om arbeidet og sikker gjennomføring av dette og at de enkelte aktiviteter koordineres.

Agenda oppstartssamtale:

- Orientering om arbeidet som skal utføres.
- Gjennomgå farer og tiltak fra risikovurderingen som er gjort i planleggingsfasen.
- Gjennomgå kunngjøring og elsikkerhetsplan.
- Utarbeide SJA og eventuelt gjennomgå og koordinere SJA hvis flere leverandører har laget sin egen.
- Ved fare for tordenvær og lynnedslag skal det være en del av SJA-en.
- Skilting av anleggsområdet evt. arbeidsstedet.
- Orientering om hvem som skal være HSV, LSV og LFS.
- Avklare om det er planlagte besøk eller befaringer denne dagen. Kan få betydning for HSV/ LSV og LFS sitt arbeid.
- Koordinere alle aktivitetene så alle blir kjent med hva som skal gjøres, og når og hvor.
- Avklare forflytning ut av arbeidsområdet.

4.2.6. Avbrytelse av arbeid på bakgrunn av ytre værmessige påvirkninger som tordenvær.

Dersom det observeres tordenvær med fare for lyn overspenninger, skal arbeid på KL-anlegg og i spor avbrytes umiddelbart evt. ikke igangsettes. Arbeid skal ikke igangsettes igjen så lenge det er tordenvær og lyn i det området hvor KL-anlegget befinner seg.

NB: Bruk elkraftportalen for å følge med på tordenværet i nåtid. Åpne elkraftportalen på Bane NOR sider. Deretter åpne lynnedslag på venstre side i elkraftportalen. Dette er en nåtidsoversikt som viser situasjonen akkurat nå.

4.2.7. Krav til SJA

Det skal gjennomføres eller gjennomgås en SJA ved oppstart av nye arbeider. (Referanse til instruks STY-601504)

Ved endringer i forhold som påvirker sikkerheten etter at arbeidet har startet (for eksempel værforhold, geografiske forhold, nytt personell på arbeidsplassen, etc.) skal det gjøres en vurdering om det er behov for å oppdatere SJA og/eller risikovurderingen.

4.3. Avslutning av arbeid i og ved spor og påsetting av trafikk

Ved endt arbeid skal alle sikkerhetstiltak i forbindelse med arbeidet være avviklet. Dette inkluderer at det ikke er materiell eller personer som er i konflikt med eller i farlig nærhet til sporet.

Påsetting av trafikk skal gjennomføres etter at arbeidet er godkjent i henhold til tekniske standard.

4.4. Dokumentasjon på utført arbeid som HSV / LSV eller LFS.

Den som utfører arbeid som HSV/LSV eller LFS og dens arbeidsgiver er ansvarlig for å kunne dokumentere lønns- og arbeidsvilkår samt omfang av utført arbeid (timelister, loggskjema mm) på personnivå.

Slik dokumentasjon skal kunne fremlegges på forespørsel og innen frister satt av byggherre.

Byggherre og den byggherren utpeker har rett til å få utført revisjoner og kontroller av lønns- og arbeidsvilkår og utført arbeid.

Den som utfører arbeid som HSV/LSV eller LFS og dens arbeidsgiver er ansvarlig for å ha lovlige arbeidstidsordninger, samt påse at den samlede arbeidstiden for byggherre og eventuelt andre byggherrer er innenfor Bane NORs grenser for arbeidstid (ref. STY-605086).

Ved brudd og avvik avdekket gjennom blant annet revisjoner og kontroller:

- på arbeidstidsbestemmelser
- ved bevisste feil og mangler i dokumentasjon (loggskjema, fakturagrunnlag og timelister)
- ved feil utførelse av sikkerhetsfunksjonen
- ved manglende fremvisning av dokumentasjon innen gitt frist

har byggherre rett til å frata godkjenning til å utøve funksjoner med betydning for sikkerheten så lenge kartlegging foregår og fram til saken er konkludert og lukket.

4.5. Sikkerhetsopplæring

4.5.1. Krav til sikkerhetsopplæring

Alle som jobber på Bane NORs infrastruktur og prosjekter, skal gjennomføre nødvendig sikkerhetsopplæring slik at de er kjent med bestemmelser og regelverk for arbeid i spor, elsikkerhet, anleggssikkerhet, arbeidsmiljø og ytre miljø. Sikkerhetsopplæringen består av tre deler.

4.5.2. Sikkerhetskurs del 1 - arbeid i og ved spor

Ansatte i Bane NOR, entreprenører og underentreprenør som har sitt arbeid eller deler av sitt arbeid i og ved spor, skal gjennomgå sikkerhetskurs del 1 – arbeid i og ved spor. Dette e-læringskurset utarbeidet av Bane NOR dekker grunnleggende opplæring innen regelverk for arbeid i og ved trafikkert spor (TJN kap.10) og FSE. Kravet til sikkerhetskurs del 1 er ikke gjeldende for personell som er godkjent som HSV, signalgiver eller fører. Sikkerhetskurs del 1 er gyldig i 1 år.

4.5.3. Sikkerhetskurs del 2 - Fareblind

Ansatte i Bane NOR, innleide entreprenører og underentreprenør som skal jobbe på større disponeringer, Bane NORs anleggsområder og anleggsområde jernbane, skal gjennomføre sikkerhetskurs del 2 - Fareblind. Fareblind er utarbeidet av bygge- og anleggsbransjen som et e-læringskurs og dekker grunnleggende opplæring innenfor sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Fareblind er gyldig i 2 år.

4.5.4. Sikkerhetskurs del 3 - Sikkerhet på prosjektet

Ansatte i Bane NOR, innleide entreprenører og underentreprenør som skal jobbe på større disponeringer, Bane NORs anleggsområder og anleggsområde jernbane, skal gjennomføre prosjektspesifikt sikkerhetskurs del 3. Sikkerhetskurs del 3 skal beskrive prosjektspesifikke farer og tilhørende risikoreduserende tiltak på arbeidsplassen.

Sikkerhetskurs del 3 skal utarbeides etter mal. Der hvor entreprenør har ansvaret for gjennomføring av del 3, skal kurset utarbeides av entreprenør i samarbeid med Bane NOR.

Sikkerhetskurs del 3 er gyldig inntil det er gjort endringer i prosjektet som fører til at forutsetningene for kurset endres, og maksimum 1 år. Nytt prosjekt krever også nytt kurs.

Ved arbeid på anleggsområde jernbane og større disponeringer for arbeid skal Sikkerhetskurs del 1 og del 2 Fareblind være gjennomført før del 3 kan gjennomføres. Ved arbeid på anleggsområder skal Sikkerhetskurs del 2 Fareblind være gjennomført før del 3 kan gjennomføres.

4.5.5. Krav til sikkerhetsopplæring for besøkende og ved befaring

4.5.5.1. Besøkende

Det er ikke krav til gjennomført sikkerhetsopplæring for besøkende på bygge- og anleggsplass så lenge de ledsages av kjentmann med godkjent sikkerhetsopplæring og lokalkunnskap. Ved større grupper må antall ledsagere tilpasses slik at man har tilstrekkelig kontroll over gruppen.

4.5.5.2. Befaring

For befaring innenfor anleggsområde er det ikke krav til gjennomført sikkerhetsopplæring så lenge de ledsages av kjentmann med godkjent sikkerhetsopplæring og lokalkunnskap. Ved større grupper må antall ledsagere tilpasses slik at man har tilstrekkelig kontroll over gruppen. For befaring ved driftssatt jernbane gjelder føringer som gitt i STY-602545 Personlig sikkerhet ved befaring ved spor.

Det skal gis en kort sikkerhetsintroduksjon til besøkende og personell på befaring. Kjentmann er ansvarlig for kontakt med entreprenør hvor dette er relevant slik at innregistreringskrav og passering gjennom porter/rondeller gjøres i samsvar med de lokale krav.

Ved befaring innenfor en entreprenørs anleggsområde uten kjentmann vil krav til sikkerhetsopplæring være gjeldende for alle deltakere.

4.5.6. Krav til kurs for eksterne byggherrer med entreprenør som skal jobbe i nærheten av Bane Nors driftssatt anlegg

For andre aktører hvor Bane NOR ikke er byggherre, men hvor arbeidet kan komme i konflikt med togframføring og høyspenningsanlegg, skal det gjennomføres sikkerhetskurs del 1 - arbeid i og ved spor.

I tilfeller hvor eksterne byggherrer med entreprenører skal utføre jobb innenfor Bane NORs anleggsområde jernbane og anleggsområde gjelder overnevnte krav til sikkerhetsopplæring.

4.5.7. Dokumentasjon på gjennomført sikkerhetsopplæring

Gjennomførte sikkerhetskurs del 1 registreres elektronisk i DRIV.

Gjennomførte sikkerhetskurs del 2 Fareblind registreres elektronisk i Munio, læringsplattformen til Fareblind. For oppfølging av gjennomført sikkerhetskurs hos personell på Bane NORs prosjekter vil denne rollen få tildelt egen tilgang av Munio. For personer som er lagt inn i mannsapslisten til et prosjekt som bruker HMSREG, legges kompetansen automatisk inn i HMSREG.

Gjennomført sikkerhetskurs del 3 skal registreres med dato og deltakerlister i prosjektarkivet eller i DRIV – dersom kurset er lagt inn på læringsportalen.

Deltagerne skal kunne dokumentere at de har gjennomført nødvendig opplæring. Dokumentasjon kan være klistremerke på hjelm, kursbevis, kopi av deltakerliste eller gjennom elektronisk lagring i HMSREG der hvor dette er innført.

4.6. Sekvens for arbeid i og ved spor

Planlegging og gjennomføring av sikkert arbeid i og ved Bane Nor sin infrastruktur.	
Inndata:	
Oversikt over området	
Hva skal gjøres	
Enkelt eller dobbeltspor	
Elektrifisert eller ikke	
Navn på leverandører	
Navn på HSV	
Navn på LSV	
Navn på LFS	
Navn på fagansvarlig for godkjenning av inngrep i infrastrukturen.	

#	Aktivitet	Utfører
#	Aktivitet Fastsettelse av sikkerhetsnivået	Utfører
1	<u>Beslutte dimensjonering på sikkerhetsnivået.</u> Den som Bane NOR pålegger å planlegge/utføre aktivitet/prosjekt skal gjennomføre nødvendige risikovurderinger, og foreta løpende risikovurdering av identifiserte risikoområder for å dimensjonere sikkerheten på arbeidet.	PS/ PL
2	Påse at bestemmelsene om sikkerhetstiltak og utførelse av arbeid i "Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg" overholdes. Det gjelder: Sikkerhetsavstand settes av leder for elsikkerhet (LFS) for hvert arbeid. Ved oppstilling av løfteutstyr og andre høye gjenstander som kan komme nærmere enn 30 meter fra Bane NORs høyspenningsanlegg skal Bane NOR kontaktes. Ved planlegging av alle typer arbeid der personer, lange gjenstander og maskiner med løfteredskap kan komme innenfor 6 meter fra Bane NORs høyspenningsanlegg (vurderingsavstand) skal en "LFS" uten begrensinger i sin godkjenning, vurdere eventuelle elsikkerhetstiltak.	LFS
#	Aktivitet Opplæring	Utfører
1	Alle som jobber for Bane NOR skal være kjent med bestemmelser og regler som følge av Trafikkreglene for Jernbanens Nett, FSE, arbeidsmiljø og ytre miljø.	PS/ PL

#	Aktivitet	Utfører
2	Påse at egne ansatte og alle innleide entreprenører og underentreprenør (UE) som har sitt arbeid eller deler av sitt arbeid i og ved spor, og som ikke er godkjent som HSV, signalgiver eller fører gjennomgår sikkerhetskurs del 1 Driftssatt jernbane.	PL
3	Påse at egne ansatte og alle innleide entreprenører og underentreprenør (UE) gjennomgår sikkerhetskurs del 2 Fareblind.	PL
4	Påse at egne ansatte og alle innleide entreprenører og underentreprenør (UE) får en gjennomgang av sikkerhetskurset del 3 Prosjektspesifikke forhold.	PL
5	Sikkerhetsopplæring for andre aktører hvor Bane NOR ikke er byggherre, og arbeidet kan komme i konflikt med togframføring og høyspenningsanlegg skal gjennomføre sikkerhetskurs del 1 Driftssatt jernbane.	Byggherre
6	Krav til kompetanse hos Instruktører: Instruktører som skal gjøre en gjennomgang av del 3 for de som skal jobbe i og ved driftssatt jernbane og på anleggsområder, skal ha kunnskap om lokale forhold på stedet.	PL
#	Aktivitet Kommunikasjon	Utfører
1	Der det er personer fra flere land til stede på sikkerhetsopplæringen, så skal opplæringen gjennomføres på det aktuelle språket ved bruk av e-læring som er teksten på det aktuelle språket, og/eller ved bruk av tolk ved bruk av Power Point presentasjon	PL
2	Kommunikasjon mellom arbeidstakere som jobber på stedet skal foregå slik at nødvendig og kritisk informasjon er tydelig og forståelig slik at misforståelser unngås.	PL
3	HSV og LFS skal kunne kommunisere på norsk. LFS skal kunne kommunisere direkte med arbeidslaget uten bruk av tolk.	PL
	Aktivitet gjennomføring	Utfører
1	Bestilling av sportilgang til sportilgangskordinator med navn på HSV og eventuelt med antall LSVer og LFS der det er behov. Sørg for at det blir utarbeidet og sendt elsikkerhetsplan til elkraftsentralen. Denne skal inneholde beskrivelse av arbeid, arbeidsområde og sikringstiltak.	Planlegger

#	Aktivitet	Utfører
2	Kontrollere at alle sikkerhetstiltak er på plass.	Arbeidsleder/ HSV/ LFS
3	Påse at personale med sikkerhetsmessig ansvar har nødvendig dokumentert kompetanse.	PL
4	På oppstartsmøte skal alt involvert personale motta relevant informasjon om arbeidet og sikker gjennomføring av arbeidet.	PL
5	Påse at alle på arbeidsstedet: Følger de retningslinjene og instruksjoner som gjelder for arbeid i og ved Bane NORs infrastruktur. Følger de tiltak beskrevet i SHA-plan, HMS-plan og risikovurderinger. Skal påse at kjøretøy som ikke er skinnegående, ikke kjører fortere enn maksimalt 30 km/t.	Arbeidsleder/ HSV/ LFS
6	Det skal gjennomføres daglige oppstartssamtaler før oppstart av arbeidet som skal inkludere en sikker jobb analyse. SJA skal gjennomføres rett før arbeidet starter opp og fange opp evt. restrisiko. Oppstartssamtale skal være felles for alle som har oppgaver på det aktuelle arbeidsområdet, slik at arbeidene blir koordinert og farlige situasjoner kan unngås.	Arbeidsleder
7	Ved arbeid i spor (innenfor 2,5 meter fra nærmeste skinnestreng) skal det være HSV til stede og disponering av sporet.	PL
8	Ved arbeid ved spor (utenfor 2,5 meter fra nærmeste skinnestreng). Arbeid her krever HSV eller at det settes opp en fysisk barriere mot sporet som hindrer personer eller materiell/utstyr å komme i farlig nærhet av togtrafikken. ➤ En risikovurdering skal være et beslutningsgrunnlag for å beslutte om det skal være barriere eller disponering og bruk av HSV.	PL
9	Ved arbeid på elektrifiserte anlegg/strekninger og innenfor 6 meter skal leder for elsikkerhet (LFS) fastsette sikkerhetstiltakene.	LFS
10	Ved arbeid på elektrifiserte anlegg/strekninger og innenfor 30 meter hvor det skal brukes kran eller oppføres høye gjenstander, skal Bane NOR varsles.	LFS, HSV Bane NOR
11	Ved arbeid med anleggsmaskiner ved elektrifisert jernbane skal anleggsmaskinen jordes.	LFS
12	Ved arbeid med anleggsmaskiner i eller ved spor skal maskinene være utstyrt med høyde- og sektorbegrensning.	LFS/ HSV
13	Ved bruk av stormobil og annet skinnegående materiell med pantograf skal LSV kontakte HSV før forflytning ut av arbeidsområde/avvikling av sitt arbeidsområde-/sted.	LSV/ HSV
	Aktivitet avslutning og på setting av trafikk.	
1	Etter endt arbeid er det viktig å påse at alle sikkerhetstiltak i forbindelse med arbeidet er avviklet, og at det ikke ligger igjen noe utstyr eller materiell som kan komme i farlig nærhet til sporet.	HSV, LFS
2	Skal sørge for at det foreligger skriftlig dokumentasjon på hvorvidt arbeidet er utført iht. gjeldende regelverk. Skal signere på vedlegg STY-601049 «Skjema for påsetting av trafikk etter arbeid i og ved Bane NORs infrastruktur».	Fagansvarlig for påsetting av trafikk.

5. Ansvar og myndighet

Bane NOR er tiltakshaver og byggherre og er alltid ansvarlig for planlegging og dimensjonering av sikkerheten på alle typer arbeid og prosjekter i og ved Bane NORs infrastruktur.

Nr.	Ansvar
1	Strekningsansvarlig: Ansvar for sikkerheten på strekningen.
2	Prosjektansvarlig: Overordnet ansvar for prosjektgjennomføringen.
3	Prosjektleder (PL) skal sikre at tiltak planlegges og gjennomføres i henhold til krav i denne instruks.
4	Fagleder: Fagansvarlig leder for enten elkraft, linjen eller signalavdelingene.
4	Togleder: Ansvar for togframføringen
5	Togekspeditør (TXP)
6	Hovedsikkerhetsvakt (HSV)
7	Lokal sikkerhetsvakt (LSV)
8	Leder for elsikkerhet (LFS)
9	Arbeidsleder

6. Rapportering

Internt skal STY-604636 Håndtering av avvik og uønskede hendelser – konsernprosedyre følges. Skader med og uten fravær, ulykker, tilløp og farlig forhold skal rapporteres og legges inn i Synergi. Ulykker knyttet til høyspenningsanlegget skal umiddelbart rapporteres til Driftsleder og videre til DSB.

7. Fravik fra prosedyre

Begrunnet behov for fravik fra krav i denne prosedyre skal behandles av dokumenteier.

Den som søker om fravik, skal innhente en skriftlig godkjenning fra dokumenteier før endringen/aktiviteten gjennomføres.

8. Referanser

Dokument-tittel	Dato
Arbeidsmiljøloven med forskrifter.	Kap. 2, arbeidsgiver og arbeidstakers plikter, §2.2, Kap. 3, virkemidler i arbeidsmiljøarbeidet. Kap.4.krav til arbeidsmiljøet.
Internkontrollforskriften	§2 virkeområde, § 4, plikt til internkontroll, §5, Innholdet i det systematiske HMS arbeidet, § 6, samordning.

Byggherreforskriften	Kap. 1, Innledende bestemmelser, Kap. 2, byggherrens plikter, Kap. 3, den prosjekterendes plikter
Trafikkregler for jernbanenettet (TJN)	Kap. 2, dokumentasjon, ruter og kommunikasjon. Kap. 10, arbeid i spor.
FSE Forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg	Hele
STY-604636. Håndtering av avvik og uønskede hendelser – konsernprosedyre.	Hele

9. Revisjonsoversikt

Rev nr	Dato	Hovedendring
031	01.12.2023	